

Bestuursdienst

Afdeling **Beleid en Programmering**
Steller **G. Masselink**
Onderwerp **Collegereactie op de motie Behoud Sociale Stad**

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 62 82 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk OS 12.3091555

Datum **31 MEI 2012** Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Groningen is een sociale stad. In uw motie "Behoud Sociale Stad" van 9 november 2011 uit u uw zorg of Groningen als gevolg van de crisis en de rijksbezuinigingen ook een sociale stad kan blijven. Dat kan. Het is alleen een zware uitdaging. Het moet echt anders!

In reactie op uw motie gaan we in deze brief in op deze uitdaging. We schetsen eerst wat we al doen in het kader van de Sociale Stad. Vervolgens gaan we in op wat er op ons af komt en op de val van het Kabinet Rutte. Als laatste schetsen we hoe we de sociale stad denken te kunnen behouden.

Sociale Stad

We kiezen al jaren met overtuiging voor een Sociale Stad waarin ruimte is voor individuele ontplooiing en waarin we kwetsbare groepen beschermen. In de afgelopen jaren hebben we bijvoorbeeld met onze Steun- en Informatiepunten en de Centra voor Jeugd en Gezin laagdrempelige voorzieningen voor informatie en advies opgebouwd. Voor veel andere gemeenten in Nederland is onze werkwijze een inspirerend voorbeeld van hoe participatie van burgers, het stimuleren van onderlinge sociale steun en hulp bieden hand in hand kunnen gaan.

Naast onze preventieve inzet, zetten we natuurlijk ook in op het actief ondersteunen van inwoners die dat nodig hebben. Met onze uitstroom- en participatiebanen houden we onze Stadgers actief. Samen met werkgevers zijn we bovendien bezig om meer werkgelegenheid te creëren voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Met ons armoedebeleid proberen we te voorkomen dat de meest kwetsbaren onevenredig hard geraakt worden door de rijksbezuinigingen. We ondersteunen een noodhulpfonds voor mensen die in een urgente financiële nood situatie verkeren en tussen wal en schip dreigen te raken.

Verder ondersteunen we ouderen en mensen met een beperking om zo lang en zo goed mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen. Met vroegsignalering en herstelprogramma's stellen we dak- en thuislozen, verslaafden en multiprobleemgezinnen in staat om weer regie op hun eigen leven te voeren. Het is slechts een kleine greep uit onze inzet in het kader van de sociale stad, maar het geeft een beeld.

Goed en slecht nieuws

De rijksoverheid zal de komende jaren een reeks aan beleidswijzigingen doorvoeren in het sociale domein. Het goede nieuws is dat hiermee gemeenten dé overheidslaag voor sociale en economische participatie worden. Hierdoor krijgen we veel meer mogelijkheden om er voor te zorgen dat iedereen naar vermogen kan meedoen in de samenleving. De grootste wijzigingen zijn de Wet Werken naar Vermogen, de decentralisatie Jeugdzorg en de overheveling van begeleiding uit de Awbz naar de Wmo. Om u een beeld te geven van de beleidswijzigingen treft u in bijlage 1 een overzicht aan van wijzigingen die een inkomenseffect hebben en wijzigingen die van invloed zijn op het gemeentelijke takenpakket.

Het slechte nieuws is dat deze beleidswijzigingen plaatsvinden in tijden van economische recessie en gepaard gaan met forse bezuinigingen. In 2015 moet het rijksbegrotingstekort met in totaal € 18 miljard zijn verlaagd. Dit heeft flinke gevolgen voor onze eigen financiën. We kunnen niet alle gevolgen van het rijksbeleid compenseren, dat is een onmogelijke opgave. In grote lijnen krijgen we als gemeente, op basis van wat we nu weten, voor de Wet Werken naar Vermogen te maken met een bezuiniging op het budget van ongeveer € 19 miljoen¹. Dit is een daling van bijna 25%. De budgetten die overkomen voor de ABWZ (ca € 30 miljoen) en de Jeugdzorg (ca. € 30 miljoen), gaan gepaard met een efficiëncykorting van respectievelijk 5% en 10% (€ 1,5 en € 3 miljoen). Daarbij komt, dat de budgetten gebaseerd zijn op het gebruik van de verschillende voorzieningen in 2010. De afgelopen jaren is het gebruik echter fors toegenomen en daar wordt waarschijnlijk niet voor gecompenseerd. Naast deze rijksbezuinigingen, wordt in het kader van de gemeentelijke bezuinigingen onder meer € 1,7 miljoen op het maatschappelijke domein bezuinigd. Gezien alle bezuinigingen kunnen we er dan ook niet om heen dat we het sociale domein grondig moeten vernieuwen. Hierbij zullen we u fundamentele keuzes moeten voorleggen.

Bovenstaande bedragen en percentages zijn gebaseerd op de situatie van voor de val van het kabinet Rutte op 23 april jl. Door de val van het kabinet is het onzeker geworden onder welke inhoudelijke en financiële randvoorwaarden we taken over gaan krijgen.

¹ Wet Werken naar Vermogen lasten re-integratie en Wet Sociale Werkvoorziening 2011: € 77 miljoen. Wet Werken naar Vermogen 2014: € 58 miljoen).

Ook de vraag per wanneer taken overkomen is op dit moment niet met zekerheid te beantwoorden. Dit is mede afhankelijk van de vraag of de Wet Werken naar Vermogen, de decentralisatie Jeugdzorg en de overheveling van begeleiding uit de Awbz naar de Wmo controversieel worden verklaard. De Tweede Kamer neemt hierover op 29 mei 2012 een besluit.

Inmiddels is wel duidelijk dat een aantal bezuinigingen niet door zal gaan. Dit is het gevolg van het akkoord van CDA, VVD, D66, GroenLinks en CU over de aanpak van de economische crisis en het in 2013 terugdringen van het begrotingstekort tot 3%. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Stabiliteitsprogramma Nederland. De maatregelen worden de komende periode uitgewerkt en zijn de kaders voor de begroting 2013. De belangrijkste wijzigingen zijn dat:

- het kabinet afziet van de bezuinigingen op het passend onderwijs en dat de invoering van het passend onderwijs met een jaar wordt uitgesteld;
- het kabinet er begrip voor heeft dat gemeenten de activiteiten betreffende de huishoudtoets opschorten. De huishoudtoets nu helemaal stopzetten kan nog niet, omdat de toets strikt genomen nog deel uitmaakt van een al in werking getreden wet;
- de bezuinigingen (€100 miljoen) op de sociale werkplaatsen voor 2013 van de baan zijn. Dit betekent waarschijnlijk dat de voorgenomen verlaging van het bedrag per WsW-er het komende jaar niet wordt doorgevoerd;
- de eigen bijdrage GGZ voor lage inkomens van de baan is;
- de taakstelling op persoonsgebonden budget (€150 miljoen) vervallen is.

Ongeacht hoe het nu precies verder gaat, één ding weten we zeker: iedereen zal er door worden geraakt. Vooral sociaal kwetsbaren kunnen te maken krijgen met de gevolgen van een cumulatie van bezuinigingen. Om zicht te krijgen op deze cumulatie zetten we als G32/G4 een stapelingsmonitor op. Deze monitor heeft enerzijds als doel om inzichtelijk te maken of er stapeling plaatsvindt. Daarnaast moet de monitor inzichtelijk maken of bepaalde groepen hierdoor niet meer kunnen participeren in de samenleving. Verder wordt vanuit het programma 3D een eerste onderzoek gedaan naar het gestapelde gebruik van voorzieningen. Doel hiervan is om een beter zicht te krijgen op de populatie, de voorzieningen, de hulpverlening/ondersteuning die wordt geboden en de overlap hierin. Met de informatie uit de stapelingsmonitor en het onderzoek naar het gestapelde gebruik kunnen we, als dat wenselijk is, ons beleid aanpassen.

Verder kunnen we eventueel specifieke maatregelen treffen voor bepaalde inwoners en huishoudens. Ook kunnen we in overleg gaan met het Rijk over geconstateerde effecten van het beleid.

De uitdaging

Om onder deze onzekere omstandigheden een sociale stad te kunnen blijven, moeten we onze sociale voorzieningen anders en beter organiseren. Als we de taken die nu nog door andere overheden en de zorgverzekeraars worden uitgevoerd rechtstreeks en ongewijzigd overnemen, dan zijn de budgetten volstrekt ontoereikend. Het moet dus echt anders.

In de afgelopen maanden heeft u de integrale visie “Drie Decentralisaties”², de nota Awbz-begeleiding en de koers en kaders voor de Jeugdzorg besproken. De visie en de deeltwerkingen zijn voor ons het kader voor de vernieuwing in het sociale domein. Het gaat om een inhoudelijke vernieuwing, een vernieuwing van het vakmanschap van de beroepskrachten en een vernieuwing in de samenwerking.

We willen in Groningen een beweging op gang brengen waarin de burgerkracht van de samenleving beter wordt benut en wordt ontwikkeld. Minder bureaucratie (indicering en verantwoording), meer vertrouwen, minder specialistische hulp en zorg en juist meer eigen kracht en benutting van de potentie van het eigen sociale netwerk. Daar hoort nieuw vakmanschap bij: het vakmanschap van generalistische medewerkers die over de goede competenties beschikken om de ‘vraag achter de vraag’ te zien, die het gesprek met de inwoners aandurven te gaan over de eigen verantwoordelijkheid en de inzet van de sociale omgeving. Beroepskrachten die durven te handelen in plaats van alleen te verwijzen of te informeren en die er vooral voor zorgen dat de burger eigen verantwoordelijkheid toont en die regie voert over de ondersteuning.

Er horen ook nieuwe vormen van samenwerking bij. Het betekent breken met bestaande structuren en een nieuwe werkwijze ontwikkelen en uitvoeren samen met (nieuwe) partijen. Er moet een pioniersgeest gecreëerd worden. Dit vraagt de bereidheid van ons allemaal om te investeren in samenwerking. Alle partners moeten in staat zijn om over de eigen grenzen heen te kijken en open te zijn over doelen en belangen. Het betekent ook dat we als gemeente in staat moeten zijn om andere partijen verantwoordelijkheden te geven. Het vraagt van iedereen een enorme creativiteit, slagkracht en de durf om los te laten.

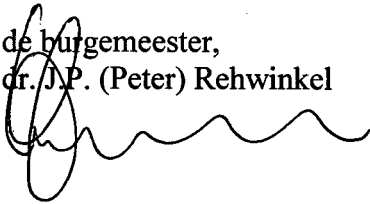
² Op de visie heeft in de periode 5 april – 11 mei 2012 inspraak plaatsgevonden.

Tot slot

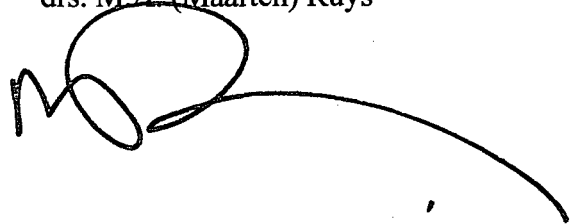
De Groningse samenleving wacht de komende jaren een zware uitdaging. Maar we gaan hem aan. Allemaal met één doel: een sociale stad waarin iedereen naar vermogen mee kan doen en waarin niemand aan de kant hoeft te staan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlage 1 Overzicht regelingen & beleidswijzigingen in het sociale domein met inkomenseffect en een effect op takenpakket gemeenten³

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste regelingen in het sociale domein en de voorgenomen beleidswijzigingen. In de tabel zijn de wijzigingen meegenomen die een directe invloed hebben op het inkomen van huishoudens. De totale veranderingen binnen de regelingen kunnen dus breder zijn dan zoals weergegeven in onderstaande tabel. Op 23 april 2012 is het kabinet Rutte gevallen. De Kamer en het demissionaire kabinet hebben nieuwe afspraken gemaakt, waardoor een aantal beleidswijzigingen komen te vervallen⁴. In onderstaande tabel worden deze wijzigingen in vet aangegeven.

	Regelling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
1.	Jeugdzorg, Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (Jeugd-GGZ), jeugd met een licht verstandelijke beperking (Jeugd-LVB) en Passend onderwijs	Kinderen en jongeren 0-18 jaar met opgroeioproblemen en hun ouders. (Groningen: ca. 4.800 kinderen en jongeren 0-18 jaar) ⁵	Vrijwillige jeugdhulpverlening, kinder- en jeugdpsychiatrie, orthopedagogische begeleiding en jeugdbescherming en jeugdreclassering.	<p><i>Jeugdzorg:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eigen bijdrage uithuisplaatsing Jeugdzorg verhoogd tot € 3.400⁶ euro per jaar. - Invoer eigen bijdrage voor alle vormen van hulp (zie eigen bijdragen GGZ-regeling 8, overige zorggerelateerde regelingen en toeslagen) - Taakstelling eigen bijdrage GGZ (€40 mln) vervalt. <p><i>Passend onderwijs:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Meer kinderen en jongeren worden opgevangen in het regulier onderwijs. - Minder medicalisering en verbijzondering van problemen. - Taakstelling op passend onderwijs vervalt. 	<p><u>Huidige situatie:</u></p> <p><i>Gemeente:</i> preventief jeugdbeleid</p> <p><i>Provincie:</i> vrijwillige jeugdhulpverlening, jeugdbescherming en jeugdreclassering,</p> <p><i>Zorgverzekeringen:</i> Jeugd-GGZ,</p> <p><i>Zorgkantoren:</i> Jeugd-GGZ en Jeugd-LVB.</p> <p><u>Vanaf 2015:</u> Uitvoering al deze vormen van jeugdzorg bij gemeenten.</p>

³ Bron: Onderzoek Nicis en Ecorys naar de stapelingseffecten van de bezuinigingen in het sociale domein d.d. 23 november 2011

⁴ Bron: Stabiliteitsprogramma Nederland 2012, april 2012

⁵ 15% van kinderen en jeugdigen heeft ernstige opgroeioproblemen (bron: Sociaal Cultureel Planbureau). Aantal kinderen en jongeren 0-18 jaar in Groningen 31.759 (bron: Gronometer 2011)

⁶ Was afhankelijk van de leeftijd van het kind tussen de € 800 en € 1.395 per jaar. Eigen bijdrage is verhoogd tot het niveau van de kosten die uitgespaard worden, omdat kind niet meer thuiswoont.

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
2.	Algemene wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)	Personen die langdurige zorg en/of ondersteuning nodig hebben. <i>(Groningen: 3.637 personen maken gebruik van AwbZ-begeleiding)⁷</i>	Hulp bij persoonlijke verzorging, verpleging, begeleiding in het dagelijkse leven, behandeling van een aandoening of beperking, verblijf in verzorgingshuis.	<ul style="list-style-type: none"> - Persoonsgebonden budget alleen bij indicatie 'verblijf'; - Betaling wonen en zorg scheiden; - Wettelijke verankering persoonsgebonden budget; - Eigen bijdrage afhankelijk van vermogen (2013) - Taakstelling op persoonsgebonden budget (€150 mln) vervalt. 	<p><i>Indicatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Centrum indicatiestelling zorg - Bureau Jeugdzorg <p><i>Uitvoering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorgkantoren (momenteel), vanaf 2013 de zorgverzekeraars.
3.	Wet Werk en Bijstand (WWB)	Personen (langdurig) zonder werk. <i>(Groningen: 8.789 personen maken gebruik van de WWB-regeling)</i>	Uitkering en toeleiding naar werk.	<ul style="list-style-type: none"> - Onderhoudsplicht voor eerstegraads familieleden: bijstandsnorm voor gezin (ongeacht het aantal meerderjarigen) is 100% van het netto minimumloon; grens van 110% (i.p.v. 115%) voor minima-regelingen zoals Stadjerspas. Taaktelling op huishoudinkomenstoets (€54 mln) vervalt. - Jongeren tot 27 jaar geen recht op voorschot gedurende 4 weken na melding. 	Gemeenten

⁷ Bron: Inventarisatie extramurale AwbZ-begeleiding gemeente Groningen, november 2011

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
				<ul style="list-style-type: none"> - Eigen bijdrage andere regelingen (zie overige blokken) en vergoedingen die uit voorliggende voorzieningen zijn wegbezuinigd, komen in beginsel (draagkracht!) niet voor collectieve verzekering of bijzonder bijstand in aanmerking. - Per 1 januari 2012 is Wet Investeren in Jongeren overgaan in de WWB. 	
4.	Wet werk en arbeidsondersteuning Jonggehandicapten (wet Wajong)	Jonggehandicapten (Groningen: 3.260 personen maken gebruik van de WAJONG-regeling)	Ondersteuning bij het vinden van werk bij een reguliere werkgever en (aanvullende) uitkering.	<ul style="list-style-type: none"> - Vanaf 1-1-2013 geen instroom meer mogelijk . Voor volledige arbeidsongeschikten blijft de wet Wajong bestaan (indicatie en uitvoering door UWV). - Wordt overgeheveld naar WWnV (uitvoering door gemeenten) 	UWV (indicatie en uitvoering)
5.	Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)	Personen met een beperking (ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen) (Groningen: ca 47.500 personen) ⁸	Voorzieningen, hulp en ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Besparing op thuiszorg, hogere eigen bijdrage. 	Gemeenten (WMO-loket)
6.	Wet sociale	Personen met een lichamelijke	Sociale werkvoorziening voor	<ul style="list-style-type: none"> - Beperking per 1-1-2013 tot werknemers 	Gemeenten en SW-

⁸ Schatting op basis van landelijke aanname dat in de samenleving 25% kwetsbare inwoners zijn.

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
	werkvoorziening (WSW)	verstandelijke of psychische handicap. <i>(Groningen: 1.451 personen maken gebruik van de WSW-regeling. De doelgroep zelf is groter.)</i>	personen meet een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap.	die alleen in een beschutte omgeving kunnen werken. - Overige personen stromen in de WWnV.	bedrijven
7.	Overige kindgerelateerde regelingen en toeslagen: - Kinderopvangtoeslag - Kindgebonden budget - Kinderbijslag	Alle gezinnen met kinderen en gezinnen met kinderen die gebruik maken van kinderopvang. <i>(Groningen: 19.321 huishoudens met kinderen⁹ hiervan maakten in 2010 5.865 gebruik van de toeslag kinderopvang)</i>	Bijdrage aan de kosten voor kinderopvang en de opvoeding van kinderen.	<i>Kinderopvangtoeslag:</i> - Allen toeslag voor gewerkte uren; - Beperking kinderopvangtoeslag hoogste inkomens; - Maatregelen tegen fraude kinderopvangtoeslag; - Maandelijks vaste eigen bijdrage van circa € 15 per gezin. <i>Kindgebondenbudget:</i> - Beperking tot twee kinderen onder de 18 jaar; - Invoering vermogensstoets (geen kindgebonden budget meer bij vermogen boven €100.000 voor alleenstaanden of €120.000 voor tweoudergezin); - Verlaging bedragen naar niveau 2010 en	<i>Kinderopvangtoeslag:</i> Belastingdienst <i>Kindgebondenbudget</i> Belastingdienst

⁹ Bron: Lokale Jeugdspiegel

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
				<p>geen correctie voor inflatie tot en met 2015;</p> <p><i>Kinderbijslag:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verlagen met gemiddeld € 35 per kind per jaar vanaf 2012; - De kinderbijslag en het kindgebonden budget worden vanaf 2014 niet meer buiten EU geëxporteerd. 	<p><i>Kinderbijslag:</i> Sociale Verzekeringsbank</p>
8.	<p>Overige zorggerelateerde regelingen en toeslagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorgtoeslag - zorgverzekering - Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) 	<p><i>Zorgtoeslag:</i> Personen van 18 jaar en ouder met een Nederlandse zorgverzekering en een inkomen lager dan €36.022 per jaar (of €54.264 voor samenwonenden).</p> <p><i>Zorgverzekering:</i> Alle personen met een zorgverzekering.</p> <p><i>GGZ:</i> Cliënten van de geestelijke gezondheidszorg.</p>	<p><i>Zorgtoeslag:</i> Bijdrage aan de kosten voor de zorgverzekering.</p> <p><i>Zorgverzekering:</i> Verplichte verzekering tegen ziektekosten.</p> <p><i>GGZ:</i> Geestelijke gezondheidszorg.</p>	<p><i>Zorgtoeslag:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De zorgtoeslag wordt verlaagd. Gezinnen met een minimuminkomen gaan er € 100 op achteruit. Alleenstaanden met een minimuminkomen gaan er €40 op achteruit (2012). <p><i>Zorgverzekering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het eigen risico wordt met €50 verhoogd naar €220 per jaar (2012) - Het basispakket wordt versoerd waardoor mensen meer dingen zelf moeten gaan betalen (2012). <p><i>GGZ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De eigen bijdrage van de eerstelijns zorg gaat omhoog van €10 naar €20 per 	<p><i>Zorgtoeslag:</i> Belastingdienst</p> <p><i>Zorgverzekering:</i> Verzekeraars</p> <p><i>GGZ:</i> Verzekeraars</p>

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
				<ul style="list-style-type: none"> consult. - Het aantal sessies in de eerstelijns zorg dat wordt vergoed gaat omlaag van 8 naar 5. - De eigen bijdrage voor een internet-behandelingstraject wordt €50. - De eigen bijdrage in de tweedelijns zorg wordt €100 voor behandelingen tot 100 minuten en €200 voor behandelingen lager dan 100 minuten. - Eigen bijdrage voor verblijf in GGZ-instelling bedraagt €145 vanaf de tweede maand van opname. - Taakstelling op eigen bijdrage GGZ (€40 mln) vervalt. 	
9.	Overige woongerelateerde regelingen en toeslagen: Huurtoeslag	Personen met een huur niet hoger dan €652 per maand (bij personen onder de 23 jaar mag de huur niet hoger zijn dan €361 per maand) en een inkomen dat niet hoger is dan €21.625 (alleenstaanden) of €29.3650 (samenwonenden). Voor 65+'ers	Tegemoetkoming in de huurkosten.	<ul style="list-style-type: none"> - Het percentage van de huur dat vergoed wordt tussen de kwaliteitskortingsgrens van €361 en de aftoppingsgrens wordt verlaagd van 75% naar 65% (2012); - Voor ouderen, gehandicapten en alleenstaanden daalt het percentage huursubsidie van 50% naar 40% (2012); - De normhuur neemt toe met €3,93 voor 	Belastingdienst

¹⁰ Tussen de 13 en 19% van het aantal huishoudens maakt gebruik van huurtoeslag (bron: CBS). Aantal huishoudens in Groningen 96.522 (bron: Gronometer)

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Vorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op takenpakket gemeenten	Uitvoering
		geldt een maximum inkomen van €20.325 (alleenstaanden) of €27.750 (samenwonenden). (Groningen: tussen de 12.548 - 18.339 huishoudens) ¹⁰		<p>alle mensen die huurtoeslag ontvangen (2013).</p> <ul style="list-style-type: none"> - De huurgrens wordt aangepast waardoor minder mensen in aanmerking komen voor huurtoeslag (2012). - De inkomensgrens wordt aangepast waardoor minder mensen in aanmerking komen voor huurtoeslag (2012). 	
10.	Overige regelingen en toeslagen: <ul style="list-style-type: none"> - Inburgering - AOW 	<p><i>Inburgering:</i> Migranten en asielzoekers. (Groningen: ca. 20.000)¹¹</p> <p><i>AOW:</i> Personen van 65 jaar en ouder (Groningen: 21.354)¹²</p>	<p><i>Inburgering</i> Inburgering in de Nederlandse samenleving.</p> <p><i>AOW:</i> Basispensioen voor mensen die 65 jaar of ouder zijn.</p>	<p><i>Inburgering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De regering is voornemens migranten en asielzoekers zelf te laten betalen voor hun inburgering in Nederland. Als zij dat niet kunnen, kunnen ze gebruik maken van een sociaal leenstelsel. <p><i>AOW:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De partnertoeslag voor AOW-ers van wie de partner jonger is dan 65 jaar en weinig of geen inkomen heeft vervalt. De AOW'er ontvangt dan alleen het eigen 	<p><i>Inburgering:</i> Gemeenten</p> <p><i>AOW:</i> Sociale Verzekeringsbank</p>

¹¹ Bron: Gronometer

¹² Bron: Gronometer

	Regeling	Doelgroepen	Diensten / Voorzieningen	Voorgenomen beleidswijzigingen met invloed op inkomen van huishoudens en op <u>taakpakket gemeenten</u>	Uitvoering
				deel van het pensioen (2015). - Nieuwe taakstelling: in 2013 wordt de AOW-leeftijd met 1 maand verhoogd. Daarna wordt de AOW-leeftijd in stappen verder verhoogd tot 66 jaar in 2019 en 67 jaar in 2024.	